

Z WEBOVEJ PORADNE

České priezviská v slovenčine. – Ako sa píše priezvisko spisovateľky *Boženy Němcovej*?

České mená a priezviská aj názvy miest a obcí si aj v slovenskom texte zachovávajú podobu s českými písmenami *ě, ř, ů*, napr. *Božena Němcová, Zdeněk Řehoř, Vladimír Vůjtek, Nové Město na Moravě, Kroměříž, Poděbrady, Dvůr Králové nad Labem*.

Skloňovanie názvu *Gbely*. – Prečo sa za správny tvar genitívu od slova *Gbely* považuje podoba *Gbiel*, keď je to podstatné meno mužského rodu?

Sídlné názvy tvorené pomnožným podstatným menom mužského rodu ako *Gbely, Donovaly, Krompachy, Žabokreky, Vrāble, Tesāre* a pod., ktoré si nezachovali jasnú významovú súvislosť s príslušnými apelatívami, majú v genitíve tvar *Gbiel, Donovāl, Krompāch, Žabokriek, Vrābel', Tesār*. Názvy, ktoré majú zreteľnú súvislosť s apelatívom, z ktorého boli utvorené, majú v genitíve príponu *-ov*, t. j. *Kúty – z Kútov, Dvory – z Dvorov, Brehy – z Brehov*.

Slovo *kuchta*. – Je slovo *kuchta* ako tlakový hrniec spisovné? Aký je jeho pôvod?

Slovo *kuchta* je umelo vytvorené slovo, ktoré má pôvod v názve maďarského výrobcu takýchto hrncov *Kukta*. Slovo *kuchta* patrí medzi hovorové slová, ktoré sú spisovné, no nepoužívajú sa v odbornej terminológii ani v oficiálnych verejných prejavoch, ale sú príznačné pre živú neoficiálnu, resp. súkromnú komunikáciu.

Výslovnosť cudzích názvov. – Akými pravidlami sa riadi výslovnosť názvov štátov, napr. *Seychely*?

Väčšina cudzích názvov štátov má slovenskú vžitú podobu, ktorá vychádza z ich výslovnosti, napr. *Fidži, Jamajka, Kuvajt, Švédsko*. Pri výslovnosti názvov štátov, ktoré nemajú vžitú slovenskú podobu, používa sa v slovenči-

ne zdomácnená alebo čiastočne zdomácnená výslovnosť pôvodnej výslovnosti. Názvy štátov aj s výslovnosťou sa uvádzajú v Pravidlách slovenského pravopisu. Výnimkou je názov štátu *Seychely*, pri ktorom sa v PSP výslovnosť neuvádza, ide však len o nedôslednosť. Názov *Seychely* odporúčame vyslovovať [sejšeli].

Priezviská *Kňazeje, Valenteje*. – Ako sa skloňujú a prechýľujú mužské priezviská *Kňazeje* a *Valenteje*?

Mužské priezviská zakončené na *-eje* ako *Kňazeje* a *Valenteje* sa podľa Morfológie slovenského jazyka (1966) neskoľujú, t. j. *dám pánovi Kňazeje, pánovi Valenteje*. Podľa Pravidiel slovenského pravopisu (2013) sa ženské priezviská od mužských priezvisk zakončených na *-eje* tvoria buď príponou *-ová*, t. j. *Kňazeje – Kňazejeová, Valenteje – Valentejeová*, a skloňujú sa ako prídavné meno *pekná*, alebo zostávajú bez prípony v tvare mužského priezviska a neskoľujú sa. Prihliada sa pritom na rodinný úzus, teda na skutočnosť, ako sa priezvisko používa v konkrétnej rodine. S prihliadnutím na rodinný úzus nemožno vylúčiť ani skloňovanie mužského priezviska, napr. *Kňazeje – od Kňazejeho – ku Kňazejemu – navštívim Kňazejeho – o Kňazejem – s Kňazejem*, ak je to v rodine zaužívané.

Skloňovanie názvu *Kulla*. – Čo je správne: *Ideme do Kully, boli sme v Kulle* alebo *Ideme ku Kullovi, boli sme u Kullu*? Ide o záhradníctvo s názvom *Kulla*.

Záhradníctvo *Kulla* je pomenované podľa manželov Kullovcov, ktorí ho založili. Môžeme povedať, že *ideme do záhradníctva Kulla, boli sme v záhradníctve Kulla* aj *ideme ku Kullovi, boli sme u Kullu* (tak ako *ideme k Baťovi, boli sme u Baťu*). Keďže nie každému je známy pôvod tohto názvu, podľa zakončenia ho môže považovať za podstatné meno ženského rodu a skloňovať podľa vzoru *žena*, čiže *ideme do Kully, boli sme v Kulle* (tak ako *ideme do Billy, boli sme v Bille*). Aj takéto vyjadrenia možno akceptovať, no v jazykovej praxi sú ojedinelé.